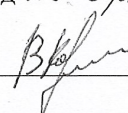

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Катедра теорії та філософії права
Катедра кримінального процесу і криміналістики
Філологічний факультет
Катедра загального мовознавства

Затверджено
на засіданнях кафедр

теорії та філософії права
юридичного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 25 серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри В.М. Косович

кримінального процесу і криміналістики
юридичного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри Н.Р. Бобечко

загального мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри Ф.С. Бацевич

Силабус з навчальної дисципліни

«Правничо-прикладні засади лінгвістичної експертизи»,
що викладається в межах ОПП «Прикладна лінгвістика»

другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності **В11 Філологія,**

спеціалізації **В11.10 Прикладна лінгвістика**

Львів 2025 р.

Назва дисципліни	Правничо-прикладні засади лінгвістичної експертизи
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та катедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, катедра загального мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки. Спеціальність – В11 Філологія Спеціалізації – В11.10 Прикладна лінгвістика
Викладачі дисципліни	Доктор філологічних наук, доцент, завідувач катедри української філології та журналістики Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка О.Л. Кирилук. Доктор юридичних наук, доцент катедри теорії та філософії права Т.І. Дудаш Доктор філологічних наук, професор катедри загального мовознавства Г.П. Мацюк. Кандидат юридичних наук, доцент катедри кримінального процесу і криміналістики юридичного факультету О.М. Калужна.
Контактна інформація викладачів	kyryluk@ukr.net halyna.matsyuk@lnu.edu.ua oksana.kaluzhna@lnu.edu.ua tamara.dudash@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за адресою: вул. Університетська, 1 ауд. 343) або онлайн-консультації за попередньою домовленістю.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/pravnycho-prykladni-zasady-linhvistychnoi-ekspertyzy-2025
Інформація про дисципліну	Курс «Правничо-прикладні аспекти лінгвістичної експертизи» є нормативною дисципліною зі спеціальності В 11 Філологія, спеціалізації В11.10 Прикладна лінгвістика для освітньо-професійної програми «Прикладна лінгвістика», що викладається в 1-му семестрі в обсязі 5 кредитів ЄКТС. Ця модульна дисципліна охоплює питання трьох компонентів - двох правничих і лінгвістичного (правничої лінгвістики, правничих питань різних видів експертиз, лінгвістичної експертизи писемного та усного мовлення). Курс підпорядкований формуванню загальних і фахових компетентностей з лінгвоекспертології: як зі створення текстів експертного дискурсу в широкому розумінні (зокрема контенту з питань взаємодії мови та суспільства), так і у вузькому значенні (як дослідження для проведення судових лінгвістичних експертиз). Курс пропедевтичний щодо дисциплін «Створення текстового контенту з проблем взаємодії мови та суспільства», «Семантико-текстуальна експертиза» та виробничої практики з текстотворення та лінгвоекспертології.

<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Дисципліна призначена для студентів-магістрів першого року навчання.</p> <p>Курс передбачає ознайомлення студентів з напрямками експертної діяльності філолога, розвиває теоретичні знання магістра, його практичні навички та критичне мислення щодо створення експертних текстів для неправового поля (готуючи їх до дисципліни «Створення текстового контенту з проблем взаємодії мови та суспільства») та для правового поля (готуючи до дисципліни «Семантико-текстуальна експертиза»).</p> <p>В основу курсу покладено положення правничої лінгвістики, права (щодо змісту та завдань різних видів експертиз) та мовознавчої теорії. Ці положення відображають широке і вузьке розуміння <i>тексту експертного дискурсу</i>, зокрема соціолінгвістики, лінгвістики тексту, теорії комунікації, соціології, історії, культурології, теорії повсякденності, національної безпеки, медіалінгвістики, правничої лінгвістики, ономастики, логіки і права. Практичне застосування знань курсу - експертні тексти Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка», лінгвістичні експертизи Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Курс пов'язаний з дослідженнями Українського мовно-інформаційного фонду НАН України, Українського бюро лінгвістичних експертиз НАН України та ін. Важлива складова курсу - ознайомлення студентів з категорійним апаратом прикладної лінгвістики з лінгвоекспертології: «експерт-філолог», «мова», «текст», «інтернет-комунікація», «соціальні мережі», «громадська думка», «експертна практика мовознавця», «міждисциплінарна оцінка», «термінографічна експертиза», «лексикографічна експертиза», «онімна експертиза», «соціолінгвістичний експертний дискурс», «сучасний стандарт у записах власних назв», «лінгвістична експертиза писемного мовлення», «лінгвістична експертиза усного мовлення», «лінгвістична експертиза у справах про документальні спори», «лінгвістична експертиза політичних і правових документів», «лінгвістична експертиза у справах про вчинення неправомірних вербальних дій», «лінгвістична експертиза соціальних мереж» та ін.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою навчальної дисципліни «Правничо-прикладні засади лінгвістичної експертизи» є формування загальних та фахових компетентностей студентів для нових програмних результатів щодо <i>створення текстів експертного дискурсу</i> в широкому та вузькому значенні. Мета курсу зумовлена потребою формування теоретичних знань та практичних навичок для створення різножанрових текстів - від експертного висновку про зв'язки між мовою та суспільством за результатами конкретного соціологічного опитування до експертизи запису прізвища чи семантико-текстологічної експертизи. Серед основних проблемних питань дисципліни: види і принципи експертної діяльності лінгвіста, організація та методика проведення досліджень, добір мовознавчої теорії для створення експертних текстів, принципи класифікації і види експертиз та ін.</p> <p>Цілі дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> -розкрити запит суспільства на створення текстів експертного дискурсу для правового і неправового поля; -пояснити особливості мови у сфері права; -окреслити правові та лінгвістичні засади створення текстів експертного дискурсу;

	<p>-висвітлити роль мовознавчої теорії на прикладі конкретних досліджень;</p> <p>-пояснити дискусійні питання курсу, пов'язані із неусталеністю теоретичних підходів до питань лінгвоекспертології в працях мовознавців;</p> <p>-оволодіти базовим понятійно-категорійним апаратом, забезпечити вміння оперувати ним;</p> <p>-сформувати межі компетенції експерта-філолога у створенні експертних текстів для правового поля;</p> <p>-встановити відмінності між лінгвістичною експертизою усного і писемного мовлення:</p> <p>-класифікувати експертний дискурс з урахуванням сфер та жанрів: лінгвокультурологічна (власне лінгвокультурологічна та лінгвосоціальна), лінгвокомерційна, юридична експертиза (правова та судова) (Г. Черненко), лінгвістична експертиза медійного, бізнесового, фінансового, економічного, політичного та дипломатичного текстів (Л. Шевченко, Д. Сизонов); логіко-лінгвістична експертиза (С. Ющенко), лексикографічна (В. Максимчук), термінографічна (Т. Петрова) та ін.</p> <p>- зустрінатися з фахівцями, професійна діяльність яких пов'язана зі створенням різних видів експертиз: наприклад, з член-кор. НАН України, проф. Анатолієм Загнітком, зі С. Ющенко, науковою співробітницею та експерткою інституту Український мовно- інформаційний фонд НАН України, Н. Заїкою з Українського мовно-інформаційного фонду НАН України та ін.;</p> <p>- донести до студентів результати обговорення дискусійних питань курсу на конференціях;</p> <p>- створити фрагменти експертних текстів на практичних заняттях.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>1. Основна</p> <p>Законодавство</p> <p>Конституція України (із змінами і доп.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Зібрання чинних міжнародних договорів України. 2006. № 5. Ст. 1247.</p> <p>Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про правовий захист баз даних»/ URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_241</p> <p>Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=%D1%83%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4#n2223</p> <p>Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text</p> <p>Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.94 №4038-ХІІ в поточній ред. - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text</p> <p>Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text</p> <p>Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text</p> <p>Закон України «Про службу безпеки» від 25.03.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text</p> <p>Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.06.1992 р. N 406-VII (406-18) - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12</p> <p>Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23.12.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text</p> <p>Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23</p>

03.1993 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 14.08.2012 № 148-149. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 2849-IX від 13.12.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Закон України «Про медіа» від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2704-19>

Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».09.04.2015 № 317-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text>

Наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, ДПА України, Служби безпеки України, Верховного Суду, ДСА України від 27.08.2010 № 51/401/649/471/23/125 Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10#Text>.

Наказ Мініюсту від 03.03.2015 р Про затвердження Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 березня 2015 р. за № 249/26694. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>.

Додаток № 5 до Наказу Міністерства юстиції від 03.03.2015 № 301/5 «Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>

Додаток № 2 Перелік видів судової експертизи та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта в Експертній службі МВС до Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби МВС, затвердженого наказом МВС України від 21.09.2020 № 675 (зі змінами і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>

Наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5 Про затвердження Інструкції та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

Постанова Пленуму Верховного Суду України №8 від 30 травня 1997 р. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах. *Вісник Верховного Суду України*. 1997. №3 (5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

Наказ МВС від 4 червня 2007 року № 795 „Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання”. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-%D0%BF#Text>

Методологічні основи судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності : звіт про НДР (заключ.) / Мініюст України, КНДІСЕ, ХНДІСЕ; кер. Г. В. Прохоров-Лукін; викон.: А. В. Андреева та ін. № ДР 0104U003403. Київ, 2006. 290 с.

Рада національної безпеки і оборони України. Рішення. Про Стратегію воєнної безпеки України. 2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0022525-21>

Наукова література

Ажнюк Б.М. Переклад і міжмовна ідентифікація власних імен // Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство: збірник наукових праць. Київ: Видавничий дім Д. Бураго, 2012. С. 228–236.

Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: статус: методологічні презумпції // Мовознавство : Науково-теоретичний журнал. 2012. – № 3. – С. 47– 64.

Ажнюк Л.В. Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент // Магістеріум. Вип. 66: мовознавчі студії. Київ, 2017. С. 8— 15.

Ажнюк Л., Ажнюк Б. Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. Київ: Вид. дім Д. Бураго, 2022. – 47 с.

Ажнюк Л.В. Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 3. 2016. С.3–18.

Артикуца Н. Законодавчий текст як предмет лінгвістичної експертизи. – Режим доступу: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/2462>.

Ахтирська Н. М. Використання можливостей лінгвістичної експертизи для встановлення ознак провокації// Криміналістика і судова експертиза. Вип. 66. 2021. <https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/Akhtyrskaya.pdf>

Богословська М. О. Актуальні питання теорії судових лінгвістичних експертиз// Криміналістика і судова експертиза. Вип. 63. 2018.

Бугайко Ю. О. Види лінгвістичної експертизи законопроектів: перспектива впровадження в Україні // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. - 2019. - Вип. 38. - С. 145-166. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2019_38_11.

Бугайко Ю. О. Методи лінгвістичного аналізу законодавства: український контекст. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови. (Київ, 28 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 54–57.

Голобородько К. Лінгвістична експертиза тексту: юридичний та мовний аналіз// Український світ у наукових парадигмах. Харків, 2020. Вип 7. с 11-17 <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b05e83df-63e8-4483-8340-a3b508f6fd52/content>

Гора І., Ходанович В. Сучасні проблеми експертного дослідження мовленнєвих повідомлень, що містять інформацію екстремістського характеру. Історико-правовий часопис. 2015. № 2 (6). С. 108— 113.

Демченко В. М. Договір чи угода: юрислінгвістичний аналіз// Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи Херсон, Ч. 1. 2018. С. 158-160.

Доценко О.Л. Лінгвістична експертологія в системі підготовки студентів-філологів. Українська мова в юриспруденції. Збірник наукових праць, 2018. С. 154–157. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua>

Доценко О. Лінгвістичні експертизи в дискурсі правозастосування. Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 2021, № 48, 45–52.

Дудаш Т. Властива правнича мова як засіб протидіяти агресії РФ проти України (під оглядом наукового спадку академіка Петра Рабиновича). Право України. 2024. №7
Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 744 с.

Калужна О. М. Науковий підхід до розуміння відмови експерта від давання висновку. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2015. Вип. 15. С. 189-198. URL: http://www.hniise.gov.ua/user_files/File/sbornik/2015/2015.pdf

Калужна О.М. Фактичні підстави проведення судової експертизи в кримінальному судочинстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія ПРАВО. 2016, Випуск 36. Том 2. С. 130-137. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.36/part_2/34.pdf

Кечеджі О.Б. Роль та значення лінгвістичної експертизи усного мовлення у розслідуванні злочинів проти основ національної безпеки України. Актуальні питання сьогодення. Том 2, 2018. С. 48—52.

Кісіль Н. В. Теоретичні та методологічні основи судової експертизи літературних та художніх творів як об'єктів авторського права// Криміналістика і судова експертиза. Вип.

61. С. 478-487.

Кирилюк О. Л. Виправдовування та заперечення як мовний злочин: дослідження дискурсу збройної агресії РФ проти України. Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 травня 2022 року, Національний юридичний університет 474 імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». 2022. № 40. С. 34–38.

Кирилюк О. Л. Дискурс інформаційної війни: лінгвокогнітивний та психолінгвістичний аспекти. Реферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Дрогобич, 2023.

Кирилюк О. Л. Термінологія інформаційної війни. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки». 2020. № 3 (407). С. 33–39.

Компанцева Л. Ф. Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України// Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2020. Випуск XL. С. 119-139.

Лінгвістична експертиза мовлення// Науково-дослідний центр судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності Міністерства юстиції України. <https://intellect.org.ua/activity/expert-activity/lingvistychna-ekspertyza-movlennya/>

Максимчук В. В. Лексикографічна експертиза як один із критеріїв ідентифікації авторських новотворів //Наукові записки. Серія «Філологічна». 31. 201 С. 55–60.

Мацюк Г. Безпековий вимір сучасної освіти і нові вимоги до змісту мовознавчих дисциплін на філологічних факультетах закладів вищої освіти. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики* : монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 68–76

Мацюк Г. Юридична лінгвістика і соціолінгвістика: зв'язки на рівні категорій та термінів// Українська мова в юриспруденції: стан , проблеми , перспективи. К., 2023. С. 67-71.

Мацюк Г. Лінгвістична експертиза писемного та усного мовлення як навчальна дисципліна: дискусійні питання курсу/ Інформація. Мова. Інтелект. К., 2023. С. 81—84. https://lcorp.ulif.org.ua/PDF/Conf_Inf_Lang_Intel.pdf; <https://www.youtube.com/watch?v=ogGkcDGpEgM>

Михальчук О. Антропонім як об'єкт лінгвістичної експертизи.// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. №1(45.) 2021. С. 305-311. <http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua/article/view/245509>

Ованнісян А. Л., Тимко Є. В. Перспективи розвитку лінгвістичних підвидів судової експертизи//Криміналістика і судова експертиза.2018. <https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/25.pdf>

Ованнісян А. Л. Типи ознак та способи їх діагностичного аналізу при проведенні лінгвістичного дослідження усного мовлення// Криміналістика і судова експертиза.2019 [igest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Верстка_Криміналістика_2019_6.05.-392-404-1.pdf](https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Верстка_Криміналістика_2019_6.05.-392-404-1.pdf)

Ованнісян А. Л. Дослідження усного мовлення з ознаками міжмовної інтерференції , просторіччя з іншомовними елементами, імітації мовлення нерідною мовою// Криміналістика і судова експертиза. 2021.

Особливості призначення проведення лінгвістичних експертиз.// Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України. <http://ondise.minjust.gov.ua/>

Петрова Т. Статус рецензії на термінологічний словник як термінографічна експертиза. // Лінгвістичні студії. Вип. 42. С. 101-111

Петрова Т. Рецензія на термінологічний словник: експертиза, професійний діалог і наукова дискусія// Лінгвістичні студії. Вип. 38. С. 84-85.

Прадід Ю. Ф. Проблеми лінгвістичної експертизи усного і письмового мовлення в дослідженнях українських учених / Ю. Ф. Прадід // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : науково-практичні матеріали. X. : Право, 2005. Вип. 5. С. 166-171.

Проблемні питання дослідження усного мовлення особи під час проведення лінгвістичної експертизи та експертизи відеозвукозаписів // Юридичний науковий електронний журнал// http://lsej.org.ua/5_2020/54.pdf

Савельєва І. В. Проблемні питання дослідження усного мовлення особи під час проведення лінгвістичної експертизи та експертизи відеозаписів// Юридичний науковий

електронний журнал. №5. 2020 http://lsej.org.ua/5_2020/54.pdf

Сванкулов А. Е. Використання лінгвістичних знань у судовій експертизі. Порівняльний аналіз//Криміналістика і судова експертиза. 2019.

Свиридова Л. В. Теоретичні засади судової лінгвістичної експертизи// Криміналістика і судова експертиза. Вип. 66. 2021. <https://digest.kndise.gov.ua/archive/criminalistics-and-forensics-2021/>

Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін : V Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 6 червня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 572 с.

Черненко Г. А. Сфери застосування лінгвістичної експертизи. – Режим доступу : [philology.knu.ua php/37/2/chern.pdf](http://philology.knu.ua/php/37/2/chern.pdf)

Широков В. А. Наукові засади лінгвістичної експертизи політичних та правових документів / В. А. Широков, О. О. Сидоренко // Мовознавство. 2005. № 2. С. 18-31.

Філіппова Н. М. Лінгвістична експертиза як прикладна лінгвістична задача / Н. М. Філіппова // Гуманіт. вісн. НУК. Миколаїв : НУК, 2013. Вип. 6. С. 121–124.

Юрчук О. Ф. Експертний лінгвістичний аналіз як елемент нормотворчої діяльності (на матеріалі нормативно-правових актів України та Автономної Республіки Крим) // Вісник університету внутрішніх справ. 1999. Вип. 7(1). С. 159-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnvvs_1999_7\(1\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnvvs_1999_7(1)_29)

Шевченко Л. І. Сизонов Д. Ю. Критерії диференціації усного та писемного тексту в лінгвоекспертизі // Актуальні питання української лінгвістики: теорія і практика. Вип. XLII. 2021.

Підручники і посібники, науково-методичні рекомендації

Ажнюк Л. Ажнюк Б. Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47 с.

Бараняк В.М., Сибірна Р.І. Судові експертизи: курс лекцій / В.М. Бараняк, Р.І. Сибірна. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. 168 с.

Борисенко Н. Методика проведення наукових досліджень. Навчально-методичний посібник. Для студентів магістрантів факультетів іноземних мов. Житомир, 2010. <http://eprints.zu.edu.ua/28339/1/copympnd.pdf>

Гарбера І. В. Основи лінгвістичної експертизи тексту: Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2020.

Дудаш Т. Юридична мова: посібник-практикум. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. 80 с

Експертизи в кримінальному провадженні: науково-практичний посібник / кол. авт.: А.В. Столітній, С.В. Шмаленя, Н.В. Нестор, С.Д. Нестеренко, М.С. Туркот та ін.; за заг ред. А.В.Столітнього. Київ : Норма права, 2020. 308 с.

Експертизи в судовій практиці /За заг. ред. В.Г. Гончаренка. К.: «Юрінком Інтер», 2010. 386 с.

Джинджора Є. Мовленнєві технології пропаганди. Навчально- методичний посібник для здобувачів I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.10 Прикладна лінгвістика. Одеса, 2022.

Засекіна Л. В., Засекін С. В. Психолінгвістична діагностика. Навчальний посібник. Луцьк 2008. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/503/1/psycholingv_diagn.pdf

Калужна О. Розділ 9 «Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні» // Кримінальний процес України : Академічний курс : у 3 т. Т.1: Загальна частина / (В.Т.Нор, Н.Р.Бобочко, В.М.Багрій та ін.) : за ред. акад. НАПрН України, д-ра юрид наук, проф. В.Т.Нора д-ра юрид наук, проф. Н.Р.Бобечка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. С. 522-561.

Квіт С. Масові комунікації. Підручник. К, 2018

Клименко Н.І. Судова експертологія: Курс лекцій: Навч. Посіб. Для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 528с.

Компанцева Л. Ф. Інтернет-лінгвістика : [підручник]. Луганськ : Янтар, 2012. 300 с

Компанцева Л.Ф. Лінгвістична експертиза соціальних мереж. Київ: Аграр Медіа Груп, 2018 https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_157_69768187.pdf

Лінгвістична експертиза : підручник / Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов. К., 2021.

Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Львів, 2009.

Методологія досліджень та використання інтернет-ресурсів (для науковців сектору безпеки та оборони) : [підручник] / [за заг. ред. Л. Ф. Компанцевої]. К. : Нац.акад. СБУ, 2015. – 344 с.

Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія. К., 2004.

Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Х. : Право, 2016. 928 с.

Різун В. В. Теорія масової комунікації. Підручник. К., Просвіта, 2008.

Сегай М.Я. Судова експертологія: Курс лекцій: Навчальний посібник. К., 2007. 528 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посібн. / за заг. Ред. О.Г.Рувіна. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с.

Словники

Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни: у 4 т. Донецьк: ДонНУ, 2012.

Ліпкан В., Попова Т. Стратегічні комунікації. Словник. К., 2016

Медіалінгвістика: словник термінів і понять. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014.

Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей. Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 1996. 335 с.

Словник базових понять лінгвістичної експертизи соціальних мереж // Компанцева Л. Ф. лінгвістична експертиза соціальних мереж: підручник. К., 2018. С 274.- 317
https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_157_69768187.pdf

Словники України онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.

Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.

Юрислінгвістика: словник термінів і понять/ Укл. Л. і Шевченко, Д. В. Дергача. Д.Ю. Сизонов, І. В. Шматко/ За ред докт. філол. наук., проф. Л. І. Шевченко. К., 2015
Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge, 1992.

2. Додаткова література

Ажнюк Л. Лінгвістичне підгрунття юридичної визначеності // Мовознавство. 2013. № 5. С.69-83.

Ажнюк Л. Лінгвістична експертиза в справах про документальні спори // Магістеріум. 2016. Вип. 62. С. 3-9

Ажнюк Л. Право на мовне довкілля з позицій юридичної лінгвістики // Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. К.: Вид. дім Д. Бурого, 2019. С. 275-295.

Ажнюк Л. В. Право на ім'я з позицій соціальної та юридичної лінгвістики // Інформація. Мова. Інтелект. С. 16-19. https://lcorp.ulif.org.ua/PDF/Conf_Inf_Lang_Intel.pdf

Богословська М.О. Судова лінгвістична експертиза: процесуальні та кримінальні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 19

Богословська М. О. Деякі аспекти судово-лінгвістичної експертизи // Вісник Академії адвокатури України. 2009. Число 1 (14). С.152-158.

Брига Т. Розвиток прикладної лінгвістики як навчальної дисципліни// Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Вип. 11. С20-23.

Бугайко Ю. О. Конституційно-правові засади лінгвістичної експертизи законопроектів в Україні// К, 2022.
http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/20796/4/dysert_buhaiko_yu.pdf

Бугайко Ю. О. Лінгвістична експертиза як спосіб виявлення корупціогенних факторів у проектах нормативно-правових актів. Актуальні проблеми запобігання корупції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів, аспірантів і молодих вчених. (Харків, 14 квіт. 2021 р.). Харків, 2021. С. 60–63.

Бугайко Ю. О. Лінгвістична експертиза законопроектів в Україні: теоретичний та конституційно-правовий аспекти: монографія. К., 2023.

Відтворення українських власних назв (антропонімів і топонімів) іноземними мовами: збірник наукових праць. Київ, 1995. 175 с.

Будко Т.В. Поняття пропаганди: юридичний та лінгвістичний аспекти// Криміналістика і судова експертиза. Вип. 62. 2017.

Будко Т. В. Ознаки пропаганди деструктивного характеру в тексті мовного повідомлення// Криміналістика і судова експертиза. Вип. 63. 2019.
<https://digest.kndise.gov.ua/archive/criminalistics-and-forensics-2019/>

Змінилися правила лінгвістичної експертизи мовлення . 20. 08. 2021// PRAVO.
<https://pravo.ua/zminyls-pravy-la-linhvistychnoi-ekspertyzy-movlennia/>

Експертний висновок щодо нових проектів закону про мови Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 05. 2010// Дзеркало тижня.
https://zn.ua/ukr/science/ekspertniy_visnovok_schodo_novih_proektiv_zakonu_pro_movi_institutu_politichnih_i_etnonatsionalnih_d.html

Експертні висновки та проекти підручників , поданих на конкурс і відбір проектів підручників для 2 класу// Інститут модернізації змісту освіти. 2019.
<https://imzo.gov.ua/konkursny-vidbir-proektiv-pidruchnyviv-dlia-2-6-11-klasiv/konkursny-vidbir-proektiv-pidruchnyviv-dlia-2-klasu/2ekspertni-vysnovky-na-proekty-pidruchnyviv-podanykh-na-konkursnyu-vidbir-proektiv-pidruchnyviv-dlia-2-klasu/>

Інтернет-комунікація в діяльності інститутів сектору безпеки: теоретико-прикладний аспект : [кол. монографія]. – К., Луганськ : Янтар, 2013. – 664 с.

Калужна О.М. Чи не (за)багато політики, (за)мало права у підходах до передання на вирішення слідчого судді питання про залучення експерта на стадії досудового розслідування? (за Законом № 2147-VIII від 3 жовтня 2017 року) *Право і суспільство*. 2018. № 2-2. С. 211-222. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_2/38.pdf

Калужна О.М. Чи не (за)багато політики, (за)мало права у підходах до державної експертної монополії? *Проблеми законності*. 2018. № 140. С. 104-120. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/view/7548>

Калужна О.М. Регламентация проведення судової експертизи за новим КПК України: окремі відкриті запитання. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XIX регіональної науково-практичної конференції, 7-8 лютого 2013 р., м. Львів. Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. С. 321-323. URL: <http://www.uk.x-pdf.ru/5yuridicheskie/1216783-87-problemi-derzhavotvorenniya-zahistu-prav-lyudini-ukraini-materiali-xix-zvitnoi-naukovo-praktichnoi-konferencii-7-8-lyuto.php>

Калужна О. М. Співвідношення судової експертизи із несудовими експертизами. *Актуальні питання кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (на вшанування пам'яті Ганса Гросса)* : зб. матеріалів Міжнар. наук-практ. конф. (Львів, 29 січня 2016 р.) Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. С. 200–201. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SBORNIKI_2020/41847733.pdf

Калужна О. Співвідношення судової експертизи й участі спеціаліста у судочинстві України. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (4–5 лютого 2016 р.) : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. С. 200–207. <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-2016-%D1%872.pdf>

Калужна О.М. Залучення експерта на досудовому розслідуванні за Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 р. : проблеми та недалекогоглядність законодавця. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 85-річчя доктора юридичних наук, професора Ніни Іванівни Клименко* (м. Київ, 27 лютого 2018 року). Київ-Маріуполь, Центр О. Разумкова, 2018. С. 121-123.

Калужна О.М. «Carthago delenda est - Карфаген має бути зруйновано!» (про державну експертну монополію). *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXII звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2018 р.) : у 2 ч. Ч. 2. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. С. 209–215. http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/konf_2018_2.pdf

Калужна О.М., Гайдар В.М. Позасудові експертні дослідження: проблеми і підстави їх проведення. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали III-ї*

Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 27 лютого 202 р). Київ-Маріуполь, 2020. – С. 55-59.

Ковтюх С.Л., Капталян О.М. Словозмінна парадигматика українських прізвищ: монографія. Кіровоград: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2012. 256 с.

Компанцева Л. Ф. Прикладні аспекти інтернет-лінгвістики в діяльності інститутів сектору безпеки//Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони № 1 (16)/2013/. С 75-79

Лінгвістична експертиза// Київський експертно-дослідний центр.
https://kedc.org.ua/linhvistychna-ekspertyza/?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw88yxBhBWEiwA7cm6pRajccE2Nco98aOggV3is46RmMPBQqswx64p2NvdYzn3VGwn5H_rsxoCgU0QAvD_BwE

Лінгвістична експертиза// Судово-експертне бюро України. <https://sebu.com.ua/ekspertni-poslugy/lingvistychna-ekspertyza-2/>

Лінгвістична експертиза Другий (магістерський) рівень вищої освіти//
http://smc.hnpu.edu.ua/files/DVV_magistr_2022_2024/profesiina/presentatsii/Linhvistychna_ekspertyza.pdf

Підсумки дворічної дії закону про мову: експертне обговорення. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва.23 квітня 2021. <https://dif.org.ua/article/pidsumki-dvorichnoi-dii-zakonu-pro-movu-ekspertne-obgovorennya>

Положення про Експертну групу з питань мовної політики від 19 вересня 2019р. № 761. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2018-%D0%BF#n37>

Постанова Про утворення Експертної групи з питань мовної політики.від 19 вересня 2018р. № 761// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2018-%D0%BF#Text>

Пожидаєва І. В. Лінгвопрагматичний аспект маніпулятивного дискурсу блогосфери (на матеріалі англійської, французької, російської, української мов) : дис. ... канд. філол. наук / І. В. Пожидаєва. – К., 2012. – 252 с.

Почеркознавча експертиза// <http://www.ucse.com.ua/ukr/expertise/16/>

Судова авторознавча експертиза//
https://stud.com.ua/6783/pravo/sudova_avtoroznavcha_ekspertiza

Matsyuk H. A new role for Sociolinguistics in the hierarchy of Linguistics disciplines (the experience of Ukraine) // Езиковата политика на Европейския съюз и европейското университетско пространство. Велико Търново, 5–7 октомври 2005 г. – Велико Търново, 2006. – Т. 2. – С. 217–230.

Matsyuk H. Marking Ukrainiane’s public space as interaction of language and ideology: past and present // Name and Naming. Sacred and Profane in Onomastics. – Baja Mare, 2017. – P. 889-900.

Matsyuk H. Urban Street Names as a Marker of Language /Authority Interaction in Ukraine: Soviet (1922–1991) and Post-Soviet Periods (1991–2011) //Names in daily life. BIBLIOTECA TÈCNICA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. № 11. – Barselona, 2014. – P. 361–369.

Snyder, Timothy. (2022, April 08). Russia’s genocide handbook. The evidence of atrocity and of intent mounts. Thinking about... URL: <https://snyder.substack.com/p/russias-genocide-handbook?s=r>

Clark, D. D. Characterizing cyberspace: Past, present and future (ECIR Working Paper No. 2010-3). MIT Political Science Department. <https://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/141692/Clark%20%282010%29%20Characterizing%20cyberspace.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Searle J. Speech acts. New York —London, Cambridge University Press, 1969.

Suler J. E-Mail Relationships. Psychology of Cyberspace / J. Suler, 1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rider.edu/~suler/psycyber.html>.

Тривалість курсу	Один семестр (1-й)
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 150 годин, зокрема 48 годин аудиторних, з них - 16 годин лекційних, 32 практичних; 102 год. самостійна робота. 5 кредитів ЄКТС.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -предметне поле експертної діяльності прикладного лінгвіста -види експертних текстів у неправовій площині; -основні організації, де створюються судові лінгвістичні експертизи -види судових лінгвістичних експертиз <p>-уміти</p> <ul style="list-style-type: none"> -формулювати теорію і завдання дослідження для здійснення експертного висновку та рекомендацій, консультативного висновку або прогнозу в неправовому полі, в тому числі й експертних текстів про взаємодію мови та суспільства; - формулювати теорію і завдання для виконання лінгвістичних експертиз у правовому полі. <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.</p> <p>ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації «Прикладна лінгвістика» для вирішення професійних завдань.</p> <p>ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>ФК 11. Здатність оцінювати мовні явища з позиції мовного законодавства.</p> <p>ФК 12. Здатність здійснювати базову лінгвістичну експертизу текстів різних типів і жанрів.</p>

	<p><u>Програмні результати навчання</u></p> <p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.</p> <p>ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.</p> <p>ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.</p> <p>ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПРН 19. Володіти методами, методиками і прийомами аналізу текстів (дискурсів, наративів) з метою виявлення імпліцитних (прихованих) намірів їх авторів.</p> <p>ПРН 20. Оцінювати мовні явища з позиції мовного законодавства.</p> <p>ПРН 21. Застосовувати на практиці основні принципи організації лінгвоекспертної діяльності у межах лінгвістичної експертизи продуктів (текстів).</p>
Ключові слова	Мова як код і система, національна безпека, експертна діяльність філолога, мовознавча теорія і методи, експертні тексти неправового і правового поля, види лінгвістичних експертиз
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу магістри потребують базових знань з фахових лінгвістичних дисциплін. Курс пов'язаний з дисциплінами «Теоретичне і прикладне мовознавство», «Семантико-текстуальна експертиза», «Створення текстового контенту з проблем взаємодії мови та суспільства».

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Викладач використовує методи -за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький методи; -за дидактичними завданнями: словесні – лекція, евристична бесіда, дискусія; наочні – ілюстрація, демонстрація; практичні – робота з текстом; Викладач знайомить магістрів із особливостями застосування інформаційних технологій в експертній діяльності, зокрема з хмарними середовищами для колективної роботи та із застосування сучасних NLP - інструментів, ШІ для творення експертних текстів для неправової та правової сфери.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Проектор, екран, ноутбук, доступ до інтернету.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: -робота на практичних заняттях: 48% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 48 (максимально по 3 бали за кожне з 16-ти практичних занять. 3 бали – студент повною мірою володіє навчальним матеріалом, самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей та виконання письмових практичних завдань, послідовно наводить правильні приклади; 2 бали – студент володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні, розуміє і викладає його основний зміст під час усних відповідей та виконання письмових практичних завдань, однак недостатньо впевнено аргументує, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки; 1 бал – студент засвоїв навчальний матеріал фрагментарно, поверхово, не може аргументувати та навести власний ілюстративний матеріал під час усних відповідей та виконання письмових практичних завдань, допускає суттєві неточності та помилки; 0 балів – студент не володіє навчальним матеріалом, не може викласти зміст питань теми під час усних відповідей; не виконав письмові практичні завдання; -усне опитування за двома модулями: 22% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 22 (по 11 балів за кожний модуль); -самостійна робота (прочитана література): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10. 9-10 балів – відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, правильно, обґрунтовано, логічно, які містять аналіз і систематизацію, аргументовані висновки; 7-8 балів – відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; виявлено знання і розуміння основних положень навчальної дисципліни; 5-6 балів – відповіді, в яких основні положення навчального матеріалу відтворено на рівні заучування без достатнього його розуміння; 3-4 бали – погане володіння навчальним матеріалом, лише часткові відповіді на питання; відсутність чіткого і логічного формулювання основних понять; 1-2 бали – студент не засвоїв навчальний матеріал, має віддалене уявлення про те, що його запитують;</p>

0 балів – студент не відповів на запитання.
-реферат (на вибір) про види лінгвістичних експертиз: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість 20 балів.
18-20 балів – тему реферату розкрито у повному обсязі, матеріал викладено логічно з відповідними висновками, студент показує глибокі знання з теми реферату, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання під час захисту;
15-17 бали – тему реферату розкрито з незначними помилками або неточностями, але в цілому матеріал викладено логічно з відповідними висновками, під час захисту студент показує знання з теми реферату, майже впевнено відповідає на поставлені запитання;
11-14 бали – тему реферату розкрито не у повному обсязі, з суттєвими помилками або неточностями, з нечітко сформульованими висновками, під час захисту студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання з теми реферату, не завжди дає вичерпні відповіді на запитання;
0 балів – реферат не виконано взагалі або тему реферату не розкрито.

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Якщо студент пройшов курс **неформальної освіти**, пов'язаний з темами практичних занять, на інтерактивних онлайн-платформах (Дія. Цифрова освіта, Prometheus, EdEra, Освітній Хаб, ВУМ (Відкритий Університет Майдану), COURSERA та ін.); має сертифікат, то він отримує 11 балів за відповідь на питання на модулі.

Академічна доброчесність: Очікується, що тексти студентів будуть їх оригінальними працями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування є прикладом можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента дозволяє її не зарахувати.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти ходять на пари. Також вони інформують викладача про причини пропусків. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання видів письмових завдань.

Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на практичних заняттях, поточному опитуванні, самостійній роботі, бали на контрольних замірах (модулях). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

<p>Питання для усного опитування</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підручники для вивчення курсу. 2. Словники для вивчення курсу. 3. Приклади виконання лінгвістичних експертиз. 4. Дискусійні питання курсу. 5. Експертні тексти для неправового і правового поля. 6. Роль мовознавчої теорії в експертних дослідженнях. 7. Диференціація лінгвістичних експертиз. 8. Результати досліджень наукових установ, які займаються лінгвістичними експертизами: Українського мовно -інформаційного фонду НАН України, Державного підприємства «Бюро лінгвістичних експертиз» та ін. Журнали та збірники, які друкують матеріали про лінгвістичні експертизи («Актуальні питання української лінгвістики: теорія і практика»; «Українська мова в юриспруденції»; «Криміналістика і судова експертиза»). 10. Мовознавці -творці теорії лінгвістичних експертиз для неправового та правового поля: які аспекти вже досліджені? 11. Аргументація широкого і вузького значення терміна <i>лінгвоекспертологія</i>. 12. Питання, які вивчає лінгвістична експертиза писемного та усного мовлення як навчальна дисципліна. 13. Класифікації і види лінгвістичних дисциплін: які критерії? 14. Про що інформує правовий компонент курсу. 9. Зв'язки між мовознавчими дисциплінами і юрислінгвістикою.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год.	Термін виконання
МОДУЛЬ І. Лінгвістичні та правові питання створення експертного тексту					
1 т. 2 год.	<p>Тема 1. Експертна діяльність філолога в неправовій сфері: творення наукових, науково-популярних та навчальних текстів. Зустріч із дирекцією Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою.</p> <p>1. Науково-експертний, науково-популярний та навчальний дискурс про мову і суспільство. Реалізація на прикладі аналізу питань мовної політики, мовного законодавства та мовної ситуації в сучасній Україні та ЄС.</p> <p>2. Принципи здійснення лінгвістичної експертизи соціальних мереж: лінгвістична визначеність, встановлення комунікативної норми, аргументація, цілісність, експертна презумпція. Сервіси: автоматичного моніторингу (semanticforce.net), «ручні» сервіси (Google)ю</p> <p>3. Лінгвістична експертиза політичних і правових документів</p> <p>5. Термінографічна, лексикографічна, психолінгвістична, соціолінгвістична експертизи</p> <p>6. Теоретична база курсу про створення текстів експертного дискурсу в широкому та вузькому розумінні: положення соціолінгвістики,</p>	Практичне заняття	<p><i>Компанцева Л. Ф.</i> Лінгвістична експертиза соціальних мереж. Київ: Аграр Медіа Груп, 2018.</p> <p><i>Компанцева Л.</i> (2020). Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України. <i>Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика</i>. 2020. (40). С. 119-139.</p> <p><i>Максимчук В. В.</i> Лексикографічна експертиза як один із критеріїв ідентифікації авторських новотворів // Наукові записки. Серія «Філологічна». 31. 2012. С. 55–60.</p> <p><i>Петрова Т.</i> Статус рецензії на термінологічний словник як термінографічна експертиза. // Лінгвістичні студії. Вип. 42. С. 101-111.</p> <p><i>Петрова Т.</i> Рецензія на термінологічний словник: експертиза, професійний діалог і наукова дискусія // Лінгвістичні студії. Вип. 38. С. 84-85.</p> <p>Кихтюк О. До методологічної проблеми психолінгвістичної експертизи// Inforum. Science for the future. https://www.inforum.in.ua/conferences/19/4</p>	<p>5 год.</p> <p>Ознайомитися з працями на вибір:: -<i>Медіалінгвістика</i>: словник термінів і понять/ Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю Сизонов/ за ред Л. І. Шевченко. Вид. 2- ге, випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. http://sizonov.blogspot.com/2014/09/2.html</p> <p><i>Юрислінгвістика</i>: словник термінів і понять /укладачі Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов. І. В. Шматко/За ред. проф. Л. Шевченко. К., 2015.</p> <p><i>Гарбера І.В.</i> Основи лінгвістичної експертизи тексту: Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2020.</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Знання про російську</p>	1 т.

	<p>семантики, медіалінгвістики, культурології, юрислінгвістики, логіки, права та ін. 7. Зв'язок понять «рецензія» та «експертиза» (письмова форма).</p>		<p>6/319 Засекіна Л. В., Засекін С. Психолінгвістична діагностика. Навчальний посібник. Луцьк 2008. Мацюк Г. Юридична лінгвістика і соціолінгвістика: зв'язки на рівні категорій та термінів // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи. К., 2023. С 67–71.</p>	<p>пропаганду як дидактичний прийом у курсі про мовну політику Європейського Союзу. <i>Вісник науки та освіти. Серія «Філологія»</i>. 2025. №3(33). Мацюк, Г. П. Мовне законодавство України і соціологічні опитування про динаміку взаємодії <i>топонім-війна</i>. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2025. Випуск 2 (213), 116–126.</p>	
--	---	--	--	---	--

<p>1 т. 2 год.</p>	<p>Тема 2. Взаємодія понять «мова» - «війна» : створення текстів експертного дискурсу в широкому значенні (неправове та правове поле) 1. Дослідження в галузі лінгвістичної експертизи тексту. 2. Ключові терміни і методи проведення лінгвістичної експертизи тексту. 3. Мова, етапи війни й експертний дискурс про мовне законодавство: <i>Мацюк Г.</i> Законодавство України про статус і функції мов у роки повномасштабної російської війни (2022-2024). Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2025. №19.<i>Мацюк Галина.</i> Мова і війна: розвиток змісту соціолінгвістичного поняття «мови України» в нормативно-правових актах періоду Операції об'єднаних сил. <i>Вісник науки та освіти. Серія «Філологія».</i> 2025. №7(37). с.522-538 4. Використання штучного інтелекту для ефективності виявлення дезінформації та пропаганди в соціальних мережах. 5. Штучний інтелект і практика створення судових експертиз: <i>Орловський Б.</i> Процесуальні питання застосування штучного інтелекту для аналізу доказової інформації в судових експертизах. Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін : матеріали 5 Всеукр. форуму суд. експертів (Львів, 6 черв. 2025 р.). – Одеса : Юридика, 2025. – С. 357–359.<i>Герасименко О., Лиманська А. С., Онацька В. Д.</i> Потенціал інформаційних технологій у період збройної агресії. // Там само.с 134-139.</p>	<p>Лекція</p>	<p><i>Бугайко Ю. О.</i> Види лінгвістичної експертизи законопроектів: перспектива впровадження в Україні // <i>Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика.</i> 2019. Вип. 38. С. 145-166. <i>Кондратенко Н. В.</i> Лінгвістична експертиза текстів політичної тематики: загальні принципи та прийоми. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2017. (12), 115–119. 26. <i>Компанцева Л. Ф.</i> Лінгвістична експертиза соціальних мереж в умовах гібридних викликів національній безпеці України. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2020. № 40. С. 119–139. <i>Попова К. В., Трофімова-Герман А. І.</i> Особливості виявлення пропагандистських закликів при лінгвістичній експертизі новинних дописів у соціальних мережах. URL: repository.kpi.kharkov.ua (дата звернення: 10.06.2024) <i>Широков В. А., Ющенко С.С.</i> Лінгво-експертна діяльність Українського мовно-інформаційного фонду: теорія, методологія, практика, інструменти// <i>Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи</i> [Текст] : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 17 листоп. 2022 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. с 71-73).</p>	<p>5 год.</p> <p><i>Ознайомитися</i> 3 підручниками і статтями. <i>Лінгвістично-інформаційні студії:</i> праці Українського мовно-інформаційного фонду НАН України : у 5 т. / В. А. Широков та ін. Т. 4 : Корпусна та когнітивна лінгвістика. Київ, 2018. 246 с. <i>Лінгвістична експертиза :</i> підручник / Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2021. <i>Компанцева Л. Ф.</i> Лінгвістична експертиза соціальних мереж. Київ: Аграр Медіа Груп, 2018.</p> <p><i>Написати коротке</i> повідомлення про використання штучного інтелекту для формулювання тексту експертної оцінки про збройну агресію РФ проти України.</p> <p>Який текст на цю тему створив ChatGPT?</p> <p>Порівняти з <i>основними положеннями статей із збірника:</i> Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін : V Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 6 червня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 572 с.</p>	<p>1 т.</p>
----------------------------	---	---------------	--	---	-------------

<p>2 т. 2 год.</p>	<p>Тема 3. Актуальність дисципліни для підготовки філологів - авторів експертиз у правовому полі. Зустріч магістрів із дирекцією Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України:</p> <p>1. Експертна діяльність філолога у правовій сфері. Правничо-прикладні засади лінгвістичної експертизи як модульна дисципліна: мета, завдання, компетентності, зв'язки з іншими дисциплінами.</p> <p>2. Правничі та лінгвістичні компоненти модульного курсу («Правнича лінгвістика», «Види експертиз у правознавстві, «Лінгвістична експертиза писемного та усного мовлення») основна та додаткова література, тематика лекційних та практичних завдань. Самостійна робота. Підручники та словники термінів. Дискусійні питання курсу.</p> <p>3. Тексти експертного дискурсу як об'єкт вивчення. Чому такі дослідження актуальні для національної безпеки.</p> <p>4. Фаховий потенціал лінгвіста та інституції, де працюють філологи- експерти.</p> <p>5. Роль ШІ в експертній діяльності: переваги і ризики.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p><i>Кострийцький ВВ, Кострицька Л. М.</i> Місце штучного інтелекту в цивільному процесі// Актуальні питання вітчизняної юриспруденції.2023. №5. С. 9-15.</p> <p><i>Доценко О.Л.</i> Лінгвістична експертологія в системі підготовки студентів-філологів. Українська мова в юриспруденції. Збірник наукових праць, 2018. С. 154–157. URL: http://elar.naiu.kiev.ua</p> <p><i>Мацюк Г.</i> Лінгвістична експертиза писемного та усного мовлення як навчальна дисципліна: дискусійні питання курсу// Інформація. Мова. Інтелект. К., 2023. С. 81–84.</p> <p><i>Бабкова Н. В.</i> Лінгвістичні методи в судовій експертизі. Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. Харків: НТУ «ХП», 2017. № 52 (1273). С. 118–122</p>	<p>4 год. Опрацювати:</p> <p><i>Орловський Б.</i> Процесуальні питання застосування штучного інтелекту для аналізу доказової інформації в судових експертизах. <i>Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін : матеріали 5 Всеукр. форуму суд. експертів (Львів, 6 черв. 2025 р.). – Одеса : Юридика, 2025. – С. 357–359.</i></p> <p><i>Герасименко О., Лиманська А. С., Онацька В. Д.</i> Потенціал інформаційних технологій у період збройної агресії. // Там само. С. 134-139.</p>	<p>2 т.</p>
------------------------	---	--------------------------	---	---	-------------

3 т. 2 год.	<p>Тема 4. Правнича мова як фахова мова.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад правничої мови. Правнича мова і нормативність права. 2. Особливості лексичного складу правничої мови. Юридична термінологія. Юридична номенклатура. Юридична аббревіатура. Слова, що мають спеціальне значення у нормативно-правових актах. Терміни, що належать до інших терміносистем. Запозичення. 3. Правнича синтакса. Дієслівні форми на -но, -то. Уживання -ся дієслів. 4. Інформаційні технології та правнича мова. Інформаційні електронні ресурси r2.u та e2.u як засоби перевірити правильність слововжитку. 	Лекція	<p><i>Дудаш Т.</i> Юридична мова: посібник-практикум. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. 80 с.</p> <p><i>Рабинович П. Дудаш Т.</i> Правнича мова: основні складники. Вісник національної академії правових наук України. 2016.</p> <p><i>Дудаш Т.</i> Властива правнича мова як засіб протидіяти агресії РФ проти України (під оглядом наукового спадку академіка Петра Рабиновича). Право України. 2024. №7</p> <p>Гінзбург М. Способи подолати наслідки владного втручання в граматичну систему української мови / Михайло Гінзбург // Мова: класичне – модерне – постмодерне. 2024. Випуск 10. С. 183–220. DOI: 10.18523/lcmp2522-9281.2024.10.183-220</p> <p>Гінзбург М. Як зукраїнізувати неукраїнський синтаксис офіційно-ділового мовлення / Михайло Гінзбург // Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю від дня народження професора Ніни Гуйванюк / за ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. С. 69–71.</p>	4 год.	3 т.
----------------	---	--------	--	--------	------

Прослухати лекцію.
Сформулювати питання до лекції.
Обговорити особливості лексики та синтаксису правничої мови.
Яку роль відіграють інформаційні технології щодо правничої мови?

3-4 т. 4 год.	<p>Тема 4: Правнича мова як фахова мова.</p> <ol style="list-style-type: none"> Склад правничої мови. Правнича мова і нормативність права. Особливості лексичного складу правничої мови. Юридична термінологія. Юридична номенклатура. Юридична аббревіатура. Слова, що мають спеціальне значення у нормативно-правових актах. Терміни, що належать до інших терміносистем. Запозичення. Поняття, ознаки, види юридичних термінів. Способи творення юридичних термінів. Синонімія, омонімія та антонімія юридичної лексики. Стилістичні особливості правничої мови. Функційні напрями правничої мови. Синтаксичні особливості правничої мови. 	Практичне заняття	<p><i>Дудаш Т.</i> Юридична мова: посібник-практикум. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. 80 с.</p> <p><i>Рабінович П., Дудаш Т.</i> Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 1 (88). С. 17-29. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-17-29.pdf</p> <p>Рабінович П., Дудаш Т. Юридична термінологія // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2017. – С. 893</p> <p>Рабінович П., Дудаш Т. Мова права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2017. – С. 301</p> <p>Додаток Г, Додаток Д. ДСТУ 3966:2009 Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=59415</p> <p><i>Дудаш Т.</i> Властива правнича мова як засіб протидіяти агресії РФ проти України (під оглядом наукового спадку академіка Петра Рабіновича). <i>Право України</i>. 2024. №10. С. 96-115. URL: https://bit.ly/41Oe9qa</p>	<p>8 год.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ознайомитися з енциклопедичним словником <i>Велика українська юридична енциклопедія (у 20 т.)</i>; Опрацювати з енциклопедії словникові статті до термінів <i>Юридична термінологія, Мова права</i>. <p>На основі прочитаних праць підготувати відповіді на питання: -у чому полягають стилістичні особливості правничої мови; -які ознаки характеризують синтаксичні особливості правничої мови.</p>	3-4 т.
------------------	---	-------------------	--	--	--------

Рабінович П., Дудаш Т. Юридична стилістика // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2017. – С. 890

Гінзбург М. Способи подолати наслідки владного втручання в граматичну систему української мови // Мова: класичне – модерне – постмодерне. 2024. Випуск 10. С. 183–220. DOI: 10.18523/icmp2522-9281.2024.10.183-220

Гінзбург М. Як зукраїнізувати неукраїнський синтаксис офіційно-ділового мовлення // Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю від дня народження професора Ніни Гуйванюк / за ред. С. Т. Шабат-Савки. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. С. 69–71.

Дудаш Т. Властива правнича мова як засіб протидіяти агресії РФ проти України (під оглядом наукового спадку академіка Петра Рабіновича). *Право України*. 2024. №10. С. 96-115. URL: <https://bit.ly/41Oe9qa>

5 т. 2 год.	Тема 5. Мова правотворчості. 1. Правотворчі акти: поняття та види. Юридичні дефініції як засоби нормотворчої техніки. 2. Мовні вимоги до законів (структурні, синтаксичні, лексичні). 3. Мовні вимоги до підзаконних нормативно-правових актів (структурні, синтаксичні, лексичні). 4. Інформаційні технології як засоби покращити мову правотворчості.	Лекція	<p><i>Дудаш Т.</i> Юридична мова: посібник-практикум. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. 80 с.</p> <p><i>Рабінович П., Дудаш Т.</i> Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 1 (88). С. 17-29. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-17-29.pdf</p> <p><i>Рабінович П., Дудаш Т.</i> Юридична дефініція // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2017. – С. 860</p>	4 год. Прослухати лекцію. Сформулювати питання до лекції. Пояснити відмінності між мовними вимогами до законів та підзаконних нормативно-правових актів	.5 т.
5 т. 2 год.	Тем 5: Мова правотворчості. 1. Правотворчі акти: поняття та види. Юридичні дефініції як засоби нормотворчої техніки. 2. Зрозумілість юридичного тексту як результат дотримання мовних вимог. Юридичний та мовний критерії визначеності та однозначності тексту нормативно-правових приписів. Лінгвістична експертиза нормативно-правових актів. 3. Інформаційні технології як засоби покращити мову правотворчості. 4. Мовні вимоги до законів (структурні, синтаксичні, лексичні).	Практичне заняття	<p><i>Дудаш Т.</i> Юридична мова: посібник-практикум. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2013. 80 с.</p> <p><i>Рабінович П., Дудаш Т.</i> Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 1 (88). С. 17-29. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-17-29.pdf</p> <p><i>Рабінович П., Дудаш Т.</i> Юридична</p>	5 год. На основі прочитаних праць підготувати відповідь на питання: чому інформаційні технології можуть покращити мову правотворчості? Які положення Закону України «Про правотворчу діяльність» (№ 3354-IX, від	5 т.

<p>5. Мовні вимоги до підзаконних нормативно-правових актів (структурні, синтаксичні, лексичні).</p>	<p>дефініція // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2017. – С. 860</p> <p><i>Широков В. А., Надутенко М. В., Стрижак О. Є., Ющенко С. С.</i> Технологічні засади логіко-лінгвістичних досліджень законодавства. Науково-технічний журнал «Біоніка інтелекту». Т. 2. № 95 (2020). С. 3–14 http://bionics.nure.ua/article/view/228270</p> <p>ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». URL: https://zakon.help/files/article/11494/ДСТУ%204163_2020.pdf</p> <p>Закон України «Про правотворчу діяльність» № 3354-IX, від 24.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text</p>	<p>24.08.2023) ви хотіли б розкрити? Ознайомитися з мовними особливостями законів: Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#n309</p> <p>Цивільний кодекс України URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15</p> <p>Кримінальний кодекс України URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14</p> <p>Податковий кодекс України URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17</p> <p>Закон України “Про вищу освіту”. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18</p> <p>Положення про Міністерство освіти і науки України, затвержене Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 URL:</p>
--	---	--

6 т. 2 год.	Тема 6. Мова судочинства. <ol style="list-style-type: none"> 1. Акти правозастосування: загальне поняття 2. Мовно-логічні вимоги до рішень суду 3. Мовні вимоги до рішень суду: лексичні, синтаксичні та структурні 4. Мовні засоби, що забезпечують юридичну аргументацію у рішенні суду 5. Судова комунікація як різновид спілкування: мовні особливості. 	Лекція	<p>Дудаш Т. І. Юридична мова : посібник-практикум. Львів, 2013. 80 с.</p> <p>Кабиш О. О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. Київ.: Алерта, 2019. 110 с.</p> <p>Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. – 206 с. URL: https://nsj.gov.ua/files/1485510942Opinion_writing_civil_and_criminal_matters%20(27.01.2017).pdf</p> <p>Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 744 с.</p>	<p>4 год.</p> <p>Прослухати лекцію. Сформулювати питання до лекції. Пояснити, які мовні засоби маркують юридичну аргументацію у рішеннях суду.</p>	6 т.
7 т. 2 год.	Тема 6: Мова судочинства. <ol style="list-style-type: none"> 1. Акти правозастосування: загальне поняття 2. Мовно-логічні вимоги до рішень суду 3. Мовні вимоги до рішень суду: лексичні, синтаксичні та структурні 4. Мовні засоби, що забезпечують юридичну аргументацію у рішенні суду 5. Судова комунікація як різновид спілкування: мовні особливості. 	Практичне заняття	<p>Дудаш Т. І. Юридична мова : посібник-практикум. Львів, 2013. 80 с.</p> <p>Кабиш О. О. Українська мова в судово-процесуальній сфері : навч.-практ. посіб. Київ.: Алерта, 2019. 110 с.</p> <p>Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. К.: Ваіте, 2016. – 206 с. URL: https://nsj.gov.ua/files/1485510942Opinion_writing_civil_and_criminal_matters%20(27.01.2017).pdf</p> <p>Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 744 с.</p>	<p>5 год.</p> <p>Виокремити основні вимоги до написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві; звернути увагу на мовно-логічні особливості. Підготувати відповідь на питання: які ознаки змісту поняття «судова комунікація»; у чому їхня відмінність від інших видів комунікації?</p>	7 т.

<p>7 т. 2 год.</p>	<p>Тема 7. Поняття про судову експертизу та їх класифікацію. Місце судово-лінгвістичної експертизи в системі судових експертиз.</p> <p>1.Поняття і значення судової експертизи як самостійної процесуальної форми використання спеціальних знань у судочинстві.</p> <p>2.Законодавче та наукове визначення поняття судової експертизи. Правова база проведення судової експертизи.</p> <p>3.Відмінність судової експертизи від а) інших (несудових) експертиз та б) від інших форм використання спеціальних знань у судочинстві (висновків експертного дослідження, висновків спеціаліста).</p> <p>4.Предмет та об'єкт судової експертизи.</p> <p>Класифікація судових експертиз у судочинстві</p> <p>5.Судово-лінгвістична експертиза: короткий екскурс в історію становлення, предмет і об'єкти судово-лінгвістичної експертизи; юридична класифікація судової лінгвістичної експертизи за класифікацію Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ (авторознавча, семантико-текстуальна письмового мовлення та семантико-текстуального усного мовлення); типи експертних завдань та типові питання, що нею вирішуються.</p>	<p>Лекція</p>	<p><i>Калужна О.</i> Розділ 9 «Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні» // Кримінальний процес України : Академічний курс : у 3 т. Т.1: Загальна частина / (В.Т.Нора, Н.Р.Бобочко, В.М.Багрій та ін.) : за ред акад. НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В.Т.Нора д-ра юрид. наук, проф. Н.Р.Бобечка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. С. 522-561.</p> <p><i>Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова- Єфремян та ін. Х. : Право, 2016.</i></p> <p><i>Лінгвістична експертиза : підручник / Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2021. 244 с.</i></p>	<p>5 год.</p> <p>Описати приклади застосування штучного інтелекту в судових експертизах. Які ризики? Прочитати:</p> <p><i>Орловський Б. М.</i> Процесуальні питання застосування штучного інтелекту для аналізу доказової інформації в судових експертизах. Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін : V Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 6 червня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025.с. 357-359</p> <p><i>Герасименко О., Лиманська А. С., Оनाцька В. Д.</i> Потенціал інформаційних технологій у період збройної агресії. (Там само) с 134-139;</p> <p><i>Біловицька І. А.</i> Штучний інтелект у цифровій криміналістиці: автоматизація аналізу доказів/ (Там само, с 55-59</p>	<p>7 т.</p>
------------------------	---	---------------	--	--	-------------

<p>8-9 т. 4 год.</p>	<p>Тема 8. Статус судового експерта. Залучення судового експерта в процес. Підготовка і проведення судової експертизи.</p> <p>1. Вимоги до судового експерта та порядок отримання свідоцтва про право на експертну діяльність.</p> <p>2. Експертні спеціальності. Реєстр судових експертів. Система державних експертних установ, у яких можуть виконуватись судово-лінгвістичні експертизи.</p> <p>3. Компетенція та компетентність експерта.</p> <p>4. Права, обов'язки та відповідальність (дисциплінарна, адміністративна, кримінальна) судового експерта.</p> <p>5. Найпоширеніші види проваджень (справ), у яких типово виникає необхідність проведення судово-лінгвістичних експертиз.</p> <p>6. Правила підготовки об'єктів та матеріалів для проведення судової лінгвістичної експертизи, Правила відібрання зразків на судові лінгвістичні експертизи.</p> <p>Правила оформлення матеріалів на лінгвістичну експертизу та направлення</p> <p>7. Обсяг компетенції філолога- експерта</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Змінилися правила лінгвістичної експертизи мовлення. 20. 08. 2021// PRAVO. https://pravo.ua/zminylys-pravy-la-linhvistychnoi-ekspertyzy-movlennia/ Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#n17</p> <p>Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 Дата оновлення 13.03.2020 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text (дата звернення 28.08.2020).</p> <p>Методологічні основи судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності : звіт про НДР (заключ.) / Мінюст України, КНДІСЕ, ХНДІСЕ; кер. Г. В. Прохоров-Лукін; викон.: А. В. Андрєєва та ін. № ДР 0104U003403. Київ, 2006. 290 с.</p> <p>Експертизи в кримінальному провадженні: науково-практичний посібник / кол. авт.: А.В. Столітній, С.В. Шмаленя, Н.В. Нестор, С.Д. Нестеренко, М.С. Туркот та ін.; за заг ред. А.В.Столітнього. Київ : Норма права, 2020</p>	<p>8 год.</p> <p>Підготувати повідомлення про законодавчі акти, які мають стосунок до проведення експертиз:</p> <p>Закон України «Про інформацію» (1992) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text</p> <p>Закон України «Про медіа» (2022)</p> <p>Закон України «Про судову експертизу» (1994) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text</p> <p>Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text</p> <p>Калужна О.М. Фактичні підстави проведення судової експертизи в кримінальному судочинстві. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>, Серія ПРАВО. 2016. Випуск 36. Том 2. С. 130-137.</p>	<p>8-9 т.</p>
--------------------------	---	--------------------------	--	---	---------------

<p>9-10 т. 4 год.</p>	<p>Тема 9. Судово- експертне дослідження, висновок судового експерта та його оцінка 1.Процесуальні, організаційні та методичні основи проведення експертного дослідження. Взаємодія експерта з суб'єктом, що його залучив. 2.Висновок експерта як документ, що відображає його дослідження. Його структура і значення. 3.Форми і види висновків експерта. 4.Висновок експерта як джерело доказів. 5.Дослідження, оцінка, перевірка та використання в доказуванні висновку експерта. 6.Допит експерта. 7. Висновки додаткової або повторної експертизи.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Спеціальна експертиза в законі «Про забезпечення функціонування української мови як державної»(2019) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text Експертизи у судочинстві України: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори. Київ: Юрінком Інтер, 2015. Калужна О. М. Науковий підхід до розуміння відмови експерта від давання висновку // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2015. Вип. 15.</p>	<p>8 год. Ознайомитися з документом: Додаток № 2 Перелік видів судової експертизи та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта в Експертній службі МВС до Положення про Експертно- кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби МВС, затвердженого наказом МВС України від 21.09.2020 № 675 (зі змінами і доп.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text</p>	<p>9-10 т.</p>
-----------------------	---	--------------------------	--	--	----------------

11 т. 2 год.	<p align="center"><u>МОДУЛЬ II. Особливості лінгвістичних експертиз усного і писемного мовлення</u></p> <p>Тема 10. Різновиди лінгвістичних експертиз. Експертиза у справах про вчинення неправомірних вербальних дій.</p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості лінгвістичної експертизи мовлення в системі криміналістичних знань. Предмет, об'єкт і завдання лінгвістичної експертизи писемного мовлення. Предмет, об'єкти й завдання лінгвістичної експертизи усного мовлення. Мовленнєвий портрет особи в контексті криміналістичних знань. Авторознавча й семантико-текстуальна експертизи. 	Лекція	<p><i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47с.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції // Мовознавство. 2012. – № 3. – С. 47-64.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістичне підгрунтя юридичної визначеності // Мовознавство. 2013. – № 5. – С. 69-83.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза в справах про документальні спори // Магістеріум. – 2016. – Вип. 62. – С. 3-9.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. – № 3. – С. 3-18.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент // Магістеріум. – 2017. – Вип. 66. – С. 8-15.</p>	<p>4 год.</p> <p>Опрацювати статтю.</p> <p><i>Кирилюк О.</i> Виправдовування та заперечення як мовний злочин: дослідження дискурсу збройної агресії РФ проти України. <i>Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики:</i> збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами Х Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 травня 2022 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». 2022. № 40. С. 34–39.</p>	11 т.
11 т. 2 год.	<p>Тема 11. Лінгвістична експертиза у справах про документальні спори. Базові методологічні презумпції. Предмет документального спору — лінгвістична прагматика.</p> <ol style="list-style-type: none"> Лінгвальна визначеність тексту юридичного документа як необхідна передумова його юридичної визначеності. Базові методологічні презумпції. Тексти-перформативи та їхні лінгвістичні характеристики. Перформативний зміст документа і способи його представлення. Усталені дискурсивні практики представлення перформативного змісту. Презумпція неаномальності тексту документа, який передбачає юридичні наслідки. 	Практичне заняття	<p><i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47с.</p> <p><i>Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов.</i> Лінгвістична експертиза: підручник. Київ: «Київський університет» 2021.</p> <p><i>Кирилюк О. Л.</i> Виправдовування та заперечення як мовний злочин: дослідження дискурсу збройної агресії РФ проти України. Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами Х Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 травня 2022 року, Національний юридичний університет</p>	<p>4 год.</p> <p>Виписати класифікації лінгвістичних експертиз: <i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47 с.</p>	11 т.

	<p>3. Жанрові різновиди і перформативний зміст текстів документів, які передбачають юридичні наслідки. Чи передбачає текст юридичні наслідки?</p> <p>4. Можливості й спектр завдань ЛЕ, формулювання питань на експертизу в межах лінгвістичної компетенції. Лінгвістичне підґрунтя альтернативних інтерпретацій тексту. Моделі лінгвістичної аргументації.</p>		<p>474 імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». 2022. № 40. С. 34–38.</p> <p><i>Кирилюк О. Л.</i> Дискурс інформаційної війни: лінгвокогнітивний та психолінгвістичний аспекти. Реферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Дрогобич, 2023.</p> <p><i>Кирилюк О. Л.</i> Термінологія інформаційної війни // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки». 2020. № 3 (407). С33–39.</p>		
12 т. 2 год.	<p>Тема 12. Лінгвістичне підґрунтя юридичної визначеності</p> <p>1. Офіційні листи: жанрові різновиди й перформативний зміст. Конфлікти інтерпретацій, які пов'язані з прагматичною (не)відповідністю тексту. Методологічні презумпції й моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>2. Прагматика позачасових форм дієслова у текстах документів, які передбачають юридичні наслідки. Розмежування перформативних і неперформативних висловлень. Методологічні презумпції й моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>3. Представлення перформативного змісту в текстах договорів і боргових зобов'язань. Розмежування перформативних і неперформативних висловлень. Методологічні презумпції й моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>4. Представлення перформативного змісту в тексті закону. Розмежування перформативних і неперформативних висловлень. Методологічні презумпції й моделі лінгвістичної аргументації.</p>	Практичне заняття	<p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції // Мовознавство. 2012. – № 3. – С. 47-64.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістичне підґрунтя юридичної визначеності // Мовознавство. 2013. – № 5. – С. 69-83.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза в справах про документальні спори // Магістеріум. – 2016. – Вип. 62. – С. 3-9.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. – № 3. – С. 3-18.</p> <p><i>Черненко Г. А.</i> Сфери застосування лінгвістичної експертизи. – Режим доступу : philology.knu.ua> php/37/2/chern.pdf</p>	4 год.	Прочитати зазначені праці Л. В. Ажнюк. Які положення ви можете виокремити? (письмово)

13 т. 2 год.	<p>Тема 13. Лінгвістична експертиза у справах про документальні спори. Предмет документального спору — лексична семантика. Методологічні презумпції</p> <p>1. Терміни й загальноживана лексика в текстах документів. Юридично означувані лексичні одиниці в тексті документа. Презумпції однозначності та лексичної когерентності. Презумпція неаномальності.</p> <p>2. Вузкий і широкий контекст слововживання. Усталені дискурсивні практики слововживання. Дискурсивний аналіз в ЛЕ у справах про документальні спори.</p> <p>3. Можливості й спектр завдань ЛЕ, формулювання питань на експертизу в межах лінгвістичної компетенції. Лінгвістичне підґрунтя альтернативних інтерпретацій і моделі лінгвістичної аргументації.</p>	Лекція	<p><i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47с.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції // Мовознавство. 2012. – № 3. – С. 47-64.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістичне підґрунтя юридичної визначеності // Мовознавство. 2013. – № 5. – С. 69-83.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза в справах про документальні спори // Магістеріум. – 2016. – Вип. 62. – С. 3-9.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. – № 3. – С. 3-18.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент // Магістеріум. – 2017. – Вип. 66. – С. 8-15.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Право на мовне довкілля з позицій юридичної лінгвістики // Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. К.: Вид. дім Д. Бураго, 2019. – С. 275-295.</p>	4 год.	13 т.
13 т. 2 год.	<p>Тема 14. Юридично означувані й лінгвістично означувані лексичні одиниці</p> <p>1. Обґрунтування термінологічного / нетермінологічного характеру слововживання в тексті документа. Юридично означувані й лінгвістично означувані лексичні одиниці. Презумпції однозначності та лексичної когерентності й моделі лінгвістичної аргументації. Презумпції неаномальності, комунікативної достатності та моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>2. Конкретизація змісту лінгвістично означуваних лексичних одиниць у контексті документа. Конкретизація змісту лінгвістично означуваних лексичних одиниць шляхом дискурсивного аналізу.</p>	Практичне заняття	<p><i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47с.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза: статус і методологічні презумпції // Мовознавство. 2012. – № 3. – С. 47-64.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістичне підґрунтя юридичної визначеності // Мовознавство. 2013. – № 5. – С. 69-83.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза в справах про документальні спори // Магістеріум. – 2016. – Вип. 62. – С. 3-9.</p> <p><i>Ажнюк Л.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх</p>	4 год.	13 т.

	3. Юридична колізія та її лінгвістична проекція у формулюванні питань на експертизу. Моделі лінгвістичної аргументації: альтернативні питання й спростування альтернативної інтерпретації.		дослідження // Мовознавство. 2016. – № 3. – С. 3-18. <i>Ажнюк Л.</i> Лінгвістична експертиза як юридичний інструмент // Магістеріум. – 2017. – Вип. 66. – С. 8-15. <i>Ажнюк Л.</i> Право на мовне довкілля з позицій юридичної лінгвістики // Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ. К.: Вид. дім Д. Бураго, 2019. – С. 275-295.		
14 т. 2 год.	Тема 15. Лінгвістична експертиза у справах про документальні спори: предмет документального спору — граматична семантика. Методологічні презумпції. 1. Синтаксична структура і граматичні зв'язки між синтаксемами. Презумпції однозначності та граматичної когерентності. Презумпція неаномальності. Лінгвістичне підґрунтя альтернативних інтерпретацій і моделі лінгвістичної аргументації. 2. Композиція тексту. Презумпція комунікативної достатності тексту документа, який передбачає юридичні наслідки. Лінгвістичне підґрунтя альтернативних інтерпретацій і моделі лінгвістичної аргументації. 3. Пунктуація в тексті документа. Презумпція неаномальності. Лінгвістичне підґрунтя альтернативних інтерпретацій і моделі лінгвістичної аргументації.	Практичне заняття	<i>Ажнюк Л. Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47 с. <i>Голобородько К.</i> Лінгвістична експертиза тексту: юридичний та мовний аналіз// Український світ у наукових парадигмах. Харків, 2020. Вип 7. с 11-17 https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b05e83df-63e8-4483-8340-a3b508f6fd52/content <i>Бугайко Ю. О.</i> Співвідношення понять «редакційне опрацювання законопроекту» та «лінгвістична експертиза законопроекту» // На перетині мови і права: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до Міжнародного дня рідної мови. (Київ, 19 лют. 2021 р.). Київ, 2021. С. 20–27. <i>Прадід Ю. Ф.</i> Проблеми лінгвістичної експертизи усного і письмового мовлення в дослідженнях українських учених // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : науково-практичні матеріали. Х. : Право, 2005. Вип. 5. С.166-171. Український правопис. К., 2021.	4 год. Опрацювати основні положення статті: <i>Голобородько К.</i> Лінгвістична експертиза тексту: юридичний та мовний аналіз// Український світ у наукових парадигмах. Харків, 2020. Вип 7. С. 11-17.	14 т.
15 т.	Тема 16. Конфлікти інтерпретацій	Лекція	<i>Ажнюк Л., Ажнюк Б.</i> Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза	4 год.	15 т.

2 год.	<p>1. Конфлікти інтерпретацій, пов'язані зі змістом і функціями дискурсивних слів у тексті документа. Вихідні експертні презумпції і моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>2. Альтернативні інтерпретації граматичних зв'язків між синтаксемами. Моделі лінгвістичної аргументації: формулювання альтернативних питань і спростування альтернативної інтерпретації.</p> <p>3. Конфлікти інтерпретацій, пов'язані з композицією та комунікативною структурою тексту. Вихідні експертні презумпції і моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>4. Конфлікти інтерпретацій, пов'язані з використанням розділових знаків (дужки, скісна риска, сполучник та/або та інше). Моделі лінгвістичної аргументації: формулювання альтернативних питань і спростування альтернативної інтерпретації</p>		<p><i>усного й писемного мовлення: науково-методичні рекомендації. К., 2022. 47 с.</i></p> <p><i>Юрислінгвістика: словник термінів і понять/ Укл. Л. і Шевченко, Д. В. Дергача. Д.Ю. Сизонов, І. В. Шматко/ За ред. докт. філол. наук., проф. Л. І. Шевченко. К., 2015.</i></p> <p><i>Доценко О. Лінгвістичні експертизи в дискурсі правозастосування// Проблеми гуманітарних наук. Серія «Філологія». Вип. 48. 2021.</i></p> <p><i>Демченко В. М, Договір чи угода: юрислінгвістичний аналіз// Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи. Херсон. Ч. 1. 2018. С.158-160.</i></p> <p><i>Черненко Г. А. Сфери застосування лінгвістичної експертизи. – Режим доступу : philology.knu.ua> php/37/2/chern.pdf</i></p>	Які терміни відображають конфлікти інтерпретацій дискурсивних слів у текстах документів?	
15 т. 2 год.	<p>Тема 17. Лінгвістична експертиза у справах про документальні спори: експертизи у справах, пов'язаних з ідентифікацією нетотожних документальних записів власних назв. Методологічні презумпції. Право на ім'я.</p> <p>1. Регулярні лінгвістичні чинники, які стають причиною орфографічного розподібнення документальних записів власних назв, і регулярні девіації у практиці документування. Чи можуть нетотожні документальні записи власної назви виконувати функцію лінгвістичного ідентифікатора?</p> <p>2. Розподібнення документальних записів власних назв в умовах динамічної взаємодії літературної мови, територіальних / соціальних діалектів і просторіччя.</p>	Практичне заняття	<p><i>Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: статус: методологічні презумпції // Мовознавство : Науково-теоретичний журнал. 2012. – № 3. – С. 47– 64.</i></p> <p><i>Ажнюк Л.В. Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. № 3. С.3–18.</i></p> <p><i>Богословська М.О. Судова лінгвістична експертиза: процесуальні та кримінальні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009.</i></p> <p><i>Український правопис. К., 2021.</i></p>	<p>4 год.</p> <p>Написати повідомлення про лінгвістичну експертизу власних назв</p> <p><i>Михальчук О. Антропонім як об'єкт лінгвістичної експертизи.// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. №1(45.) 2021. С. 305-311. http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua/article/view/245509</i></p>	15 т.

	3. Розподібнення документальних записів власних назв в умовах міжмовної взаємодії. Латиничні й кириличні записи власних назв. Документальні записи імен і прізвищ на етномовному порубіжжі.					
16 т. 2 год.	<p>Тема 18.</p> <p>1. Практика документування і орфографічні стандарти. Норми і принципи міжмовних перетворень власних назв. Транслітерація. Транскрибування. Використання міжмовних відповідників особових імен. Зміна орфографічних і транслітераційних стандартів. Об'єктивні й суб'єктивні чинники, які призводять до регулярних девіацій у практиці документування, і моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>2. Лінгвістична ідентифікація нетотожних записів власних назв, які виникають як наслідок міжмовних перетворень оніма. Моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>3. Лінгвістична ідентифікація нетотожних записів власних назв, які виникають як наслідок вирівнювання діалектної парадигми. Моделі лінгвістичної аргументації.</p> <p>4. Лінгвістична ідентифікація нетотожних записів власних назв, які виникають під впливом соціолінгвістичних чинників. Моделі лінгвістичної аргументації.</p>	Практичне заняття	<p><i>Ажнюк Л. В.</i> Лінгвістична експертиза: статус: методологічні презумпції // Мовознавство : Науково-теоретичний журнал. 2012. – № 3. – С. 47– 64.</p> <p><i>Ажнюк Л.В.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. № 3. С.3–18.</p> <p><i>Богословська М.О.</i> Судова лінгвістична експертиза: процесуальні та кримінальні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009.</p> <p>Український правопис. К., 2021.</p>	5 год.	<p>Опрацювати основні положення статті:</p> <p><i>Ажнюк Л.В.</i> Типологія об'єктів лінгвістичної експертизи і методика їх дослідження // Мовознавство. 2016. № 3. С.3–18.</p> <p>Написати повідомлення про типологію об'єктів лінгвістичної експертизи. Порівняти інтерпретацію у праці Л. В. Ажнюк і міркування ChatGPT</p>	16 т.